

**Сведения о социальных проектах,
социальных программах, реализованных в рамках гранта в отчетный период**

Грант беруші: «Азаматтық бастамаларды қолдау орталығы» Коммерциялық емес акционерлік қоғамы

Грант тақырыбы: «Тарих ақтандақтары» саяси қуғын-сүргін құрбандарын толық ақтау жобасы

Грант сомасы: 26 510 000

1. Әлеуметтік жоба шеңберіндегі іс-шараларды сипаттаңыз

Гранттық шартпен бірге берілген №3 қосымша (жобаның егжей-тегжейлі сипаттамасы) бойынша жоспарланған индикаторларға қол жеткізу деңгейін көрсете отырып, әлеуметтік жобаны іске асыру шеңберінде жүргізілген барлық іс-шараларды күнін, орнын, қатысушылар санын егжей-тегжейлі сипаттау және талдау қажет.

1 міндет. Саяси қуғын-сүргін және ашаршылық құрбандарын еске алу күніне арналған іс-шараларды өткізу

1 шара. «XX ғасырдың 20-30 жылдар саяси қуғын-сүргін: себептері және салдары» тақырыбында Нұр-Сұлтан, Алматы және Семей қалаларынан 20 (офлайн) және 17 өңірден 30 тарихшы-ғалымдардың (онлайн) қатысуымен республикалық ғылыми–практикалық конференциясын өткізу.

«XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы саяси қуғын-сүргін: себептері және салдары» тақырыбында республикалық ғылыми-практикалық конференция өтті. Конференцияны Әлихан Бөкейхан университеті және «Салауат» Шығыс Қазақстан облыстық жастар қоғамдық бірлестігі ұйымдастырды.

Конференцияның мақсаты – XX ғасырдың саяси қуғын-сүргін құрбандарын толық ақтау жөніндегі мемлекеттік комиссияның жұмысын қорытындылау және осы мәселеге қатысты тарихшы-ғалымдардың ғылыми ізденістері мен көзқарастары негізінде сұхбат алаңын құру.

Конференция жұмысына Республиканың әр өңіріндегі жоғары оқу орындары мен ғылыми-зерттеу институттарында қызмет атқаратын тарихшы ғалымдар, оқытушылар мен ғылыми қызметкерлер, саяси қуғын-сүргін құрбандарын толықтай ақтау жөніндегі мемлекеттік комиссиясы жұмыс тобының мүшелері, зиялы қауым өкілдері, магистранттар мен докторанттар, қоғамдық ұйымдар мен бұқаралық ақпарат құралдары өкілдері қатысты.

Конференция жұмысын бастаған белгілі тарихшы, алаштанушы ғалым, ҚР Парламенті Мәжілісінің депутаты Берік Әбдіғалиұлы Кеңес билігі кезінде орын алған саяси қуғын-сүргіннің құрбандарын толық ақтау жұмысы әлі де кешеулеп жатқанын атап өтті. Ғалым архивтерде жатқан құпия қорларды ашу және саяси қуғын-сүргін құжаттарын ғылыми айналымға енгізу мәселесі күн тәртібіндегі басты мәселе екенін тілге тиек етті. Кейбір түйткілді мәселелерді шешу үшін заңнамалық өзгерістер қажет екеніне назар аударды.

Жиында сөз алған ҚР Ұлттық ғылым академиясының академигі, тарих ғылымдарының докторы, профессор Хангелді Әбжанов тарихшылар алдында тұрған келелі мәселелер, зерттеуді қажет ететін бағыттарға тоқталды.

Конференция барысында 20 ғасырдың 20-30 жылдарындағы қазақ даласындағы тәркілеу, ашаршылық, босқыншылық, ұлт-азаттық көтерілістер, саяси қуғын-сүргін, оның құрбандары мен олардың ұрпақтарының тағдыры, құрбандарды ақтау мәселелері төңірегінде бірқатар ғылыми талқылаулар өткізді.

Жиын соңында қатысушылар конференцияның қарарын қабылдап, саяси қуғын-сүргін құрбандарын толық ақтауға қатысты мемлекет пен ғылыми қауым алдында тұрған көкейкесті мәселелерді түйіндеді. Оның ішінде:

1. Саяси қуғын-сүргін құрбандарын толықтай ақтау үдерісін жеделдету үшін арнайы архивтердегі құпия қорларды ашып, ғылыми айналымға енгізу;
2. Архив құжаттарындағы есімі беймәлім тұлғалар мен нақтыланбаған мәліметтерді анықтау мақсатында әр облыс аумағындағы аудандар мен елді мекендерге ғылыми экспедициялар ұйымдастыру;
3. Қуғын-сүргін және жазалау жылдарында ату жазасына кесілген адамдар мен адамдар тобының жерлеу орындарын анықтау;
4. Азалы тарихқа тағзым ету мақсатында ашаршылық, қуғын-сүргін, көтерілістер тақырыбында ескерткіш тұрғызу;
5. Мемлекеттік комиссияның республикалық және өңірлік жұмыс топтарын жұмылдыра отырып, қуғын-сүргін кезеңдері бойынша құжаттар жинағын, ғылыми монографиялар мен оқу құралдарын шығару;
6. Азалы кезең тарихындағы есімі мен еңбегі еленбей келген тұлғаларға қала, аудан, және елді мекендерде көше атауларын беру;
7. Тарихи туризмді дамыту, Алаш қайраткерлерінің, Алаш тілегінде болған ауқатты топтардың, белгілі тұлғалардың қора-қыстауларын жаңғыртып, мемлекет қорғауына алу және т.б.

Конференция барысында жасалған баяндамалар арнайы жинақ түрінде жарық көрді.

Жиын соңынан қатысушылар Абайдың «Жидебай-Бөрілі» мемлекеттік тарихи-мәдени және әдеби-мемориалдық қорық-мұражайына сапар шекті.

Конференцияға Семей қаласынан магистранттар мен докторнаттар да қатысты. Жалпы офлайн қатысушылар саны 51 адам.

2 шара. «Timeline» форматында тарихи статистикалық деректерге сәйкес инфографикалық материалдарды әр өңірдегі әлеуметтік желілерде жариялау.

Жоба аясында тарихи деректерді кеңінен насихаттау жүйелі түрде жүзеге асуда. 20 инфографикалық материал, 17 өңірдегі кемінде 20000 жазылушысы бар инстаграм парақшаларға жарияланды. Бір ерекшелігі, әр инфографикалық материал әр өңірге тарихи және географиялық тұрғыда сәйкес әзірленген. Желі оқырмандарының пікірінше, ақпараттың осындай формада жеткізілуі өте ыңғайлы әрі тиімді.

3 шара. Саяси қуғын-сүргін құрбандарын толық ақтау жобасы аясында «Тарих ақтандақтары» тақырыбында 455 000 теңге сомасында жүлде қорын тағайындай отырып, жастар арасында республикалық дебат турнирін ұйымдастыру.

2021 жылдың 18-19 қыркүйек күндері аралығында Семей қаласында Қазақстан Республикасының Тәуелсіздігінің 30 жылдығына және саяси қуғын сүргін құрбандарын еске алуға арналған республикалық пікірсайыс турнирі өтті.

«Еркін ұрпақ» деп аталатын дебат турниріне еліміздің түкпір-түкпірінен пікірсайысшылар қатысып, жүлделі орындарға ие болды. Нақтырақ айтқанда, 11 қаладан, 48 фракция қатысты.

Турнир қорытындысы бойынша, «Линкольн-Дуглас» форматында сайысқа түсіп, «Үздік спикер» атағын Қызылордалық Аманжолов Бекарыстан иеленсе, «Британдық парламенттік форматында» үздік шыққан 3 топ жүлделі орындарды төмендегідей бөлісті:

1 орын - Өмірбаев Райымбек, Халилулаев Санжар (Семей); 2 орын - Қуанбай Еркебұлан, Халбаева Нұрзада (Ақмола облысы, Нұр-Сұлтан); 3 орын - Аманжолов Бекарыстан, Тұрсынов Бақытжан (Қызылорда, СҚО); Үздік талпыныс - Сланбек Елемес, Тұрсынбаева Аяулым (Нұр-Сұлтан, Семей). Дебат туринрі екі күнге созылды. Жалпы саны 110 адам қамтылды. Оның ішінде еліміздің 11 өңірінен келген пікірсайысшылар мен төрешілер болды.

4 шара. Саяси қуғын-сүргін және ашаршылық құрбандарының әр өңірдегі ескерткіштеріне гүл шоқтарын қою

7 қыркүйек күні еліміздің барлық облыс орталықтары мен республикалық маңызы бар қалаларында саяси қуғын-сүргін құрбандарын еске алды. «Тарихқа тағзым» деп аталатын шараның барлық қалаларда бір уақытта өтуі оның басты ерекшелігі болды. Нұр-Сұлтан қаласының уақытымен сағат 11:00-де республиканың барлық өңірлерінде саяси қуғын-сүргін құрбандарының құрметіне ескерткіштерге гүл шоқтары қойылды. Жиындағы жалпы саны 332 қатысушы тарихи тұлғалардың рухына тағзым етіп, қазақ қайраткерлерін 1 минут үнсіздікпен еске алды.

5 шара. Саяси қуғын-сүргін және ашаршылық құрбандарын еске алу мақсатында 370 000 теңге сомасында жүлде қорын тағайындай отырып, мектеп оқушылары арасында республикалық онлайн олимпиада ұйымдастыру.

«XX ғасырдың 20-50 жылдарындағы Қазақстан: тарих, тұлға, тағдыр» тақырыбында мектеп оқушылары арасында Республикалық онлайн олимпиадасы ұйымдастырылды. Онлайн олимпиадаға Қазақстан Республикасының білім беру ұйымдарының 9-11 сынып оқушыларынан құралған топтар (топ құрамы 5 оқушы) қатысты. Екі кезеңнен тұратын олимпиаданың алғашқы кезеңіне еліміздің 17 өңірінен 50-ге жуық жұмыстар түсіп, іріктеуден 13 команда байқаудың негізгі кезеңіне жолдама алды. 23 қазан күні ZOOM платформасында өткен олимпиаданың екінші кезеңінде мектеп оқушылары бақтарын сынап келесідей орындарға ие болды:

Бірінші орынды Нұр-Сұлтан қаласы Абай Құнанбайұлы атындағы №87 мектеп-гимназиясы иеленсе, екінші орынды Қостанай қаласы «Дарынды балаларға арналған «Білім-Инновация Лицейі» мен Алматы қаласы М.Ганди атындағы №92 мамандандырылған лицейі бөліске салды. Үшінші орынды Шығыс Қазақстан облысы Аягөз қаласы «Мектеп жанындағы интернаты бар жалпы орта білім беретін №6 мектебі» КММ мен Шымкент қаласы №57 жалпы орта мектеп КММ жеңіп алды.

Жүлделі орынға ие болған командалар арнайы дипломдармен қатар ақшалай жүлдемен марапатталды.

6 шара. Саяси қуғын-сүргін және ашаршылық құрбандарын еске алу мақсатында 480 000 теңге сомасында жүлде қорын тағайындай отырып, студенттер арасында республикалық онлайн ғылыми жобалар байқауын ұйымдастыру

Қазан айының 16 күні «XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы Қазақстан қасіреті» тақырыбында ЖОО студенттерінің арасында Республикалық онлайн ғылыми жобалар байқауының негізгі кезеңін ұйымдастырды.

Республикалық онлайн ғылыми жобалар байқау екі кезеңнен тұрды. Алғашқы кезеңде студенттер өздерінің ғылыми жұмыстарын ұсынды. Еліміздің 17 өңірінен 39 ғылыми жұмыс қабылданып, оның 17-сі екінші кезеңге жолдама алды. Екінші кезеңде студенттер белгілі ғалымдардан жиналған қазылар алқасының алдында өз жұмыстарын қорғады. Әділ қазылар алқасының шешімімен 6 ғылыми жұмыс жоғары бағаланды.

Байқау нәтижесі бойынша I орынды А. Байтұрсынұлы атындағы ҚӨУ-нің студенті Жылқыбайұлы Жауынбай мен М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінің студенті Жайлан Гүлғасыл иеленді. Ал II орынға Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университетінің студенті Шаханов Қазыбек пен А. Байтұрсынұлы атындағы ҚӨУ-нің студенті Нұрсұлтан Сабыржан тоқтады. Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университетінің студенті Нұрлан Асылжан мен Семей медициналық университетінің студенті Құдайберген Арнұр үздік үштік тізімін қорытындылады. Кіл мықтының ішінен оқ бойы озық шыққан алты жас зерттеуші қаржылай сыйға ие болды. Байқауға қатысқан барлық студенттер мен олардың ғылыми жетекшілеріне арнайы алғыс хаттар жіберілді.

Байқаудың қорытындысы ретінде жазылған барлық ғылыми жобалардан арнайы жинақ әзірленді. Бұл жинақ болашақта тек студенттерге ғана емес, барлық ұлт жанашырларына ғылым мен білімге толы әрі рухани азық көзі болатыны анық

7 шара. Алаш қайраткерлерінің тәуелсіздікке байланысты қанатты сөздері жазылған арнайы 200 футболка әзірлеу және жоба қатысушыларына үлестіру.

Жоба аясында болған шараларға қатысқан адамдарға 200 футболка үлестіріліп берілді. Бұл футболкаларда Алаш қайраткерлерінің тәуелсіздікке байланысты қанатты сөздері жазылған. Халық арасында көзге түскендіктен жоба жайлы ақпарат пен тарихи рух беретін өнім ретінде қарастырдық.

8 шара. Жоба тақырыбы аясында Республикалық деңгейде жас тарихшылардың қатысуымен онлайн дөңгелек үстел ұйымдастыру.

Карантиндік шараларға байланысты орнаған тенденция бұл шараның онлайн форматта өтуіне негіз болды. 17 өңірден тіркелген жас тарихшылар ZOOM платформасында өткен шарада еркін пікір алмасу алаңына қол жеткізді. Әр өңірдің өкілі өздеріне қажетті басқа қаладағы мұрағат құжаттарын сұратуға мүмкіндік алды және комиссия мүшелері, саяси қуғын-сүргін құрбандарын ақтау жұмысын қалай ілгерілетуге болатыны жайлы пікір алмасты. Тарихшылардың ұсыныстары арнайы жинақ болып әзірленді.

9 шара. Саяси қуғын-сүргін және ашаршылық құрбандарын еске алу мақсатында Семей қаласында 600 000 теңге сомасында жүлде қорын тағайындай отырып, республикалық жас ақындар мүшайрасын ұйымдастыру

2021 жылдың 7-8 қазан күндері аралығында Семей қаласында саяси қуғын-сүргін құрбандарын еске алуға арналған республикалық ақындар мүшайрасы өтті.

Республикалық мүшайраға жиналған жас ақындар шараны Ұлы Абайдың жеріне сапардан бастады. «Абайдың "Жидебай-Бөрілі" мемлекеттік тарихи-мәдени және әдеби-мемориалдық қорық-мұражайына" жасаған экскурсия жас ақындарға байқау алдында ерекше серпіліс берді.

«Қасіретті жылдар – қасиетті жырлар» атты мүшайраға еліміздің 17 өңірінен жиналған 25 жас ақын Әлихан Бөкейхан университетінің Алаш қайраткерлері білім алған ғимаратында бақ сынасты. Еліміздің тәуелсіздігін жүрекжарды жырларына қосқан ақындардың тартысты байқауы жиналған қауым мен қазылар алқасын тәнті етті. Шын мықтыны анықтау жауапкершілігі белгілі ақындардан жиналған қазылар алқасына жүктелді. Мүшайра нәтижесі бойынша Қостанай облысының ақыны Жадырасын Дәулет I орынды иеленді. Түркістан облысының атынан келген Досжанова Рысгүл II орынға тоқтаса, үздік үштік тізімін Талдықорған қаласының намысын қорғауға келген Төлеу Айнұр қорытындылады. Кіл мықтының ішінен оқ бойы озып шыққан үш ақын қаржылай сыйға ие болды.

Байқауға қатысқан барлық ақындар естелік сыйлықтармен марапатталды. Шараның қорытындысы ретінде оқылған барлық өлеңдерден арнайы жинақ әзірленді.

10 шара. Жоба аясында Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Білім және ғылым саласында сапаны қамтамасыз ету комитеті тізіміндегі журналдарға жобаға тартылған тарихшы мамандардың тақырыптық мақалаларын жариялау.

Жобаның контексіне сәйкес бұқаралық сипаттан бөлек ғылыми тарапты бірге ұйымдастыру бізге өте маңызды. Сондықтан ғылыми қоғамға арнайы екі мақала әзірленіп жарық көреді. Әзірленген мақалалар «XX ҒАСЫРДЫҢ 20-30 ЖЫЛДАРЫНДАҒЫ СЕМЕЙ ӨҢІРІНДЕ ЖҮЗЕГЕ АСЫРЫЛҒАН ТӨРКІЛЕУ НАУҚАНЫ» және «1928-1933 ЖЫЛДАРЫ ҚЫТАЙҒА ҚОНЫС АУДАРҒАН ҚАЗАҚТАРДЫҢ ТАҒДЫРЫ» (Шығыс Қазақстан мысалында) тақырыптарында жоба мүшелерімен әзірленді.

2 міндет. Саяси қуғын-сүргін тарихы бойынша жан-жақты зерттеу жұмыстарына тартылған кемінде 55 ғалым мен сарапшыны тарта отырып, тарихи құжаттар мен жиналған мәліметтер бойынша ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын жүргізу

1 шара. Мемлекеттік комиссия жанынан құрылған 11 жұмыс топтарының зерттеу тақырыптарына және тарихи құжаттар мен мәліметтер туралы ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын жүргізу бойынша материалдар жинағын және бейнероликтер әзірлеу (тапсырыс берушімен, оның ішінде АҚДМ-мен және «Азаматтық бастамаларды қолдау орталығы» КЕАҚ келісімі бойынша)

Мемлекеттік комиссияның жанынан құрылған 11 жұмыс тобынан 55 тарихшы ғалымдар мен сарапшылар түсірілім жұмыстарына қатысып, ақтау процессіне байланысты құнды деректермен бөлісті. Халықты кеңінен ақпараттандыру жұмысын ең өтімді форматта үйлестіру үшін біз бейнероликтерді әзірлеуді қолға алдық. Бейнероликтерге сонымен қатар статистикалық деректер орналастырылды. Бұл бейнероликтер еліміздің 17 өңіріндегі кемінде 20000 жазылушысы бар парақшаларға жарияланды. Желі оқырмандарының пікірінше айтылған ақпараттың бәрі өте пайдалы болды.

3 міндет. Қоғам қайраткерлерінің, сарапшылардың, жастардың қатысуымен және уәкілетті мемлекеттік органдардың өкілдерін тарта отырып, саяси қуғын-сүргін құрбандары мен зардап шеккендердің әртүрлі санаттарын оналтудың өзекті мәселелері бойынша жас тарихшылар клубының кемінде 10 пікірталас алаңын ұйымдастыру.

1 шара. Қоғам қайраткерлерінің, сарапшылардың, жастардың қатысуымен және уәкілетті мемлекеттік органдардың өкілдерін тарта отырып, саяси қуғын-сүргін құрбандары мен зардап шеккендердің әртүрлі санаттарын оналтудың өзекті мәселелері бойынша «Қазақ даласындағы қуғын-сүргін және ашаршылық: жаңа әдіснамалық көзқарас» тақырыбында сарапшы-ғалымдардың, қоғам қайраткерлерінің және жас тарихшылардың арасында 10 онлайн пікірталас алаңын ұйымдастыру. (тапсырыс берушімен, оның ішінде АҚДМ-мен және «Азаматтық бастамаларды қолдау орталығы» КЕАҚ келісімі бойынша).

Мемлекет басшысы Қ.К.Тоқаевтың 2020 жылдың 24 қарашасындағы жарлығы бойынша «Саяси қуғын-сүргін құрбандарын толық ақтау» жөнінде Мемлекеттік комиссия құрылған болатын. Комиссия мүшелеріне Кеңес үкіметінің солақай саясатынан жапа шеккен қазақстандықтарға қатысты тарихи әділдікті қалпына келтіру міндеті жүктелді. Комиссия жұмысын іс жүзінде ілгерілету үшін бұл тақырыптың тек ғылыми ортада қалып қоймауын қолға алу маңызды. Сонымен қатар өңіраралық байланысты орнатып, тәжірибе,

тың идеялар мен ұсынымдар, құнды деректер алмасуын қамтамасыз ету мақсатында «Тарих ақтандақтары» саяси қуғын-сүргін құрбандарын толық ақтау» жобасы аясында бірнеше іс-шара жүзеге асты. Солардың бірі ауқымды түрде онлайн форматта ұйымдастырылған «қоғам қайраткерлерінің, сарапшылардың, жастардың және уәкілетті мемлекеттік органдардың өкілдері қатысуымен 10 пікірталас алаңы» өткізілді. Екі бағыттағы іс-шара барысында жалпы саны 500-ден астам қатысушы өз ойларымен, пікірлерімен және комиссия жұмысын ілгерілетуге бағытталған ұсыныстарымен бөлісті. Ғалымдардың жұмыстарын зерделей отырып, қазіргі заманға сай дәріптелуі жайлы ұсыныс айтқан сарапшылар мен жастардың дені басым болды. Іс-шара барысында мынадай ұсыныстар білдірілді:

- Республика көлемінде саяси қуғын-сүргін құрбандарының нақты тізімі мен олардың өмірбаяны жайлы толыққанды мәлімет алатын электронды база мүлдем жоқ. Тек орыс тілінде ақпарат беретін сайт бар. Онда мәлімет қоры аз және саяси қуғын-сүргін құрбандарының тізімі толық емес. Сондықтан да нағыз өркениетті елдердегідей осы заманға сай қазақтың қуғын-сүргін тарихының заманауи электрондық базасын толық жасап шығу алдағы уақытта талап етілетін жұмыстардың бірі;

- Мемлекеттік комиссия жұмысы барысында мұрағат деректерімен қатар, халық арасында тараған ауызша деректерді жинақтау мақсатында көненің көзін көрген, сол бір зұлмат заманның дәмін татқан тұлғалардан сұхбат алып, оны бейнеролик немесе жазбаша жинақ ретінде жинақтаса, құжаттық деректерден бөлек берер ақиқаты мол болар еді;

- Кеңес үкіметіне қарсы бағытталған көтерілістерге қатысып, сотсыз, тергеусіз ату жазасына кесілеген немесе жер аударылған тұлғаларды ақтау ел тарихы үшін аса маңызды іс. Себебі кейбір тұлғалардың артында іздеушісі жоқ болғанымен ұлты үшін жасаған ерлігі жас ұрпаққа дәріптелуі тиіс жайттар жетерлік;

- Ақтау жұмысы аясында өңіраралық байланыс орнатудың маңыздылығы басым. Себебі Ресей империясы мен Кеңестік кезеңде сан мәрте өзгеріске ұшыраған территориялық бөліністер кезінде ауысып кеткен мұрағат қорлары баршылық. Сондықтан да комиссия мүшелері дерекқорларымен ауысып отырса, ғылым үшін тың жаналықтардың енетіні анық;

- Ресей империясының отарлығы кезеңінде орын алған босқыншылықтың советтік кезеңде жалғасуы мәселелерін тарихи сабақтастық тұрғысынан қарастырып, оған методологиялық акценттерді дұрыс қойғанымыз абзал;

Жабық қорлардағы құжаттарды жан-жақты сараптауға, саяси қуғын-сүргін құрбандарына ұлттық тұрғыда баға беруге, репрессия құрбандарына құқықтық тұрғыдан ғана емес, саяси ақтауға да қол жеткіземіз деген сенімдеміз. Осы жұмыстар аясында зерттеуші ғалымдарымыздың жұмыстарына тек қана сәттілік тілейміз. Халқы үшін құрбан болған ұлт азаматтарының толықтай ақталар күні алыс емес.

4 міндет. Саяси қуғын-сүргін құрбандарын толық ақтау жөніндегі өңірлік комиссия мүшелерінің, қоғам қайраткерлерінің, саяси қуғын-сүргін құрбандары мен зардап шеккендердің әртүрлі санаттарын оңалтудың өзекті мәселелері жөніндегі сарапшылардың қатысуымен өңірлерде кемінде 17 диалог алаңдарын ұйымдастыру.

1 шара. Саяси қуғын-сүргін құрбандарын толық ақтау жөніндегі өңірлік комиссия мүшелерінің, қоғам қайраткерлерінің, саяси қуғын-сүргін құрбандары мен зардап шеккендердің әртүрлі санаттарын оңалтудың өзекті мәселелері жөніндегі комиссияның жергілікті жұмыс топтарындағы сарапшылардың қатысуымен өңірлерде кемінде 17 онлайн диалог алаңдарын ұйымдастыру. (тапсырыс берушімен, оның ішінде АҚДМ-мен және «Азаматтық бастамаларды қолдау орталығы» КЕАҚ келісімі бойынша).

Мемлекет басшысы Қ.К.Тоқаевтың 2020 жылдың 24 қарашасындағы жарлығы бойынша «Саяси қуғын-сүргін құрбандарын толық ақтау» жөнінде Мемлекеттік комиссия құрылған болатын. Комиссия мүшелеріне Кеңес үкіметінің солақай саясатынан жапа шеккен қазақстандықтарға қатысты тарихи әділдікті қалпына келтіру міндеті жүктелді. Комиссия жұмысын іс жүзінде ілгерілету үшін бұл тақырыптың тек ғылыми ортада қалып қоймауын қолға алу маңызды. Сонымен қатар өңіраралық байланысты орнатып, тәжірибе, тың идеялар мен ұсынымдар, құнды деректер алмасуын қамтамасыз ету мақсатында «Тарих ақтаңдақтары» саяси қуғын-сүргін құрбандарын толық ақтау» жобасы аясында бірнеше іс-шара жүзеге асты. Солардың бірі ауқымды түрде онлайн форматта ұйымдастырылған «өңірлік комиссия мүшелерінің, саяси қуғын-сүргін құрбандары мен зардап шеккендердің әртүрлі санаттарын оңалтудың өзекті мәселелері жөніндегі комиссияның жергілікті жұмыс топтарындағы сарапшылардың қатысуымен өңірлерде 17 диалог алаңдары» өткізілді. Екі бағыттағы іс-шара барысында жалпы саны 500-ден астам қатысушы өз ойларымен, пікірлерімен және комиссия жұмысын ілгерілетуге бағытталған ұсыныстарымен бөлісті. Ғалымдардың жұмыстарын зерделей отырып, қазіргі заманға сай дәріптелуі жайлы ұсыныс айтқан сарапшылар мен жастардың дені басым болды. Іс-шара барысында мынадай ұсыныстар білдірілді:

- Республика көлемінде саяси қуғын-сүргін құрбандарының нақты тізімі мен олардың өмірбаяны жайлы толыққанды мәлімет алатын электронды база мүлдем жоқ. Тек орыс тілінде ақпарат беретін сайт бар. Онда мәлімет қоры аз және саяси қуғын-сүргін құрбандарының тізімі толық емес. Сондықтан да нағыз өркениетті елдердегідей осы заманға сай қазақтың қуғын-сүргін тарихының заманауи электрондық базасын толық жасап шығу алдағы уақытта талап етілетін жұмыстардың бірі;

- Мемлекеттік комиссия жұмысы барысында мұрағат деректерімен қатар, халық арасында тараған ауызша деректерді жинақтау мақсатында көненің көзін көрген, сол бір зұлмат заманның дәмін татқан тұлғалардан сұхбат алып, оны бейнеролик немесе жазбаша жинақ ретінде жинақтаса, құжаттық деректерден бөлек берер ақиқаты мол болар еді;

- Кеңес үкіметіне қарсы бағытталған көтерілістерге қатысып, сотсыз, тергеусіз ату жазасына кесілген немесе жер аударылған тұлғаларды ақтау ел тарихы үшін аса маңызды іс. Себебі кейбір тұлғалардың артында іздеушісі жоқ болғанымен ұлты үшін жасаған ерлігі жас ұрпаққа дәріптелуі тиіс жайттар жетерлік;

- Ақтау жұмысы аясында өңіраралық байланыс орнатудың маңыздылығы басым. Себебі Ресей империясы мен Кеңестік кезеңде сан мәрте өзгеріске ұшыраған территориялық бөліністер кезінде ауысып кеткен мұрағат қорлары баршылық. Сондықтан да комиссия мүшелері дерекқорларымен ауысып отырса, ғылым үшін тың жаналықтардың енетіні анық;

- Ресей империясының отарлығы кезеңінде орын алған босқыншылықтың советтік кезеңде жалғасуы мәселелерін тарихи сабақтастық тұрғысынан қарастырып, оған методологиялық акценттерді дұрыс қойғанымыз абзал;

Жабық қорлардағы құжаттарды жан-жақты сараптауға, саяси қуғын-сүргін құрбандарына ұлттық тұрғыда баға беруге, репрессия құрбандарына құқықтық тұрғыдан ғана емес, саяси ақтауға да қол жеткіземіз деген сенімдеміз. Осы жұмыстар аясында зерттеуші ғалымдарымыздың жұмыстарына тек қана сәттілік тілейміз. Халқы үшін құрбан болған ұлт азаматтарының толықтай ақталар күні алыс емес.

5 міндет. «Қазақстан Республикасының Орталық Мемлекеттік архиві» және «Шығыс Қазақстан облыстық қазіргі заман тарихын құжаттандыру орталығы» (Семей) қорларындағы құжаттары негізінде тақырыптық тарихи-танымдық кітап шығару

1 шара. «Қазақстан Республикасының Орталық Мемлекеттік архиві» және «Шығыс Қазақстан облыстық қазіргі заман тарихын құжаттандыру орталығы» (Семей) қорларындағы құжаттары негізінде 1928 жылғы тәркілеу саясатына қатысты «1928 жылғы Декрет: тәркіленген тағдырлар» атауымен ғалымдардың республикалық маңызы бар мұрағат материалдарымен жұмыс, мұрағат деректерін өңдеу, дизайн әзірлеу және кітапты әзірлеуге қажетті өзге де жұмыстарды атқара отырып, кемінде 100 беттен тұратын тарихи-танымдық кітап шығару. (тапсырыс берушімен, оның ішінде АҚДМ-мен және «Азаматтық бастамаларды қолдау орталығы» КЕАҚ келісімі бойынша).

«Салауат» Шығыс Қазақстан облыстық жастар қоғамдық бірлестігінің бастамасымен «1928 жылғы Декрет: тәркіленген тағдырлар» атты еңбек жарыққа шықты. «Тарих ақтаңдақтары» саяси қуғын-сүргін құрбандарын толықтай ақтау жобасын жүзеге асыру аясында шығарылып отырған құжаттар жинағына топтастырылған құжаттар негізінде Семей қаласындағы Шығыс Қазақстан облыстық қазіргі заман тарихын құжаттандыру орталығы мен Қазақстан Республикасы Орталық мемлекеттік архиві қорларындағы деректер негізінде құрастырылған.

Жинақта 1928 жылғы тәркілеуге ұшыраған әлеуметтік топтарды, әсіресе, белгілі әулеттер мен ықпалды тұлғалардың жеке істері, тәркілеу құжаттары және отбасы мүшелерінің тағдырын негіздейтін деректер топтастырылған. Ақтаңдақ тарихтың ақиқатын айқындайтын архив құжаттарының жинағы еліміздің 17 өңірінің кітапханаларына табысталды. Осындай еңбектердің жарыққа шығып, айналымға енуі өте маңызды. Себебі, ақталған тарих, құпиясыздандырылған дерек келер ұрпақ үшін қажет.

бміндет. Жас тарихшыларға арналған форум өткізу

1 шара. Жас тарихшыларға арналған «1920-1950 жылдардағы Кеңес саясаты: жас тарихшылардың көзімен» тақырыбында тарихшылар форумын өткізу

Семей қаласында 10 қыркүйекте «1920-1950 жылдардағы Кеңес саясаты: жас тарихшылардың көзімен» республикалық форумы өтті. Форумның мақсаты – ХХ ғасырдың саяси қуғын-сүргін құрбандарын толық ақтау жөніндегі мемлекеттік комиссияның жұмысын насихаттау және осы мәселеге қатысты жас тарихшы-ғалымдардың ғылыми ізденістері мен көзқарастары негізінде сұхбат алаңын құру. Форум жұмысына Республиканың әр өңіріндегі жоғары оқу орындары мен ғылыми-зерттеу институттарында қызмет атқаратын оқытушылар, жас тарихшылар және ғылыми қызметкерлер, саяси қуғын-сүргін құрбандарын толықтай ақтау жөніндегі мемлекеттік комиссиясы жұмыс тобының мүшелері қатысты.

Республикалық форумды ашып берген Әлихан Бөкейхан университетінің ғылым жөніндегі проректоры Әсел Қайшатаева ұлт тарихындағы «ақтаңдақтарды» жоюға бағытталған жобаның маңыздылығын тілге тиек етті. ХХ ғасыр қазақ халқының тарихи тағдырында аса маңызды кезең болғанын, қазақ қоғамындағы саяси ойдың дамуы, Қазақ мемлекеттілігін жаңғырту идеясы осы кезде пайда болғанын атап өтті. Қайшылықтарға толы, сан қилы саяси-әлеуметтік, экономикалық, мәдени өзгерістер орын алған ХХ ғасырдағы тарихи үдерістерді зерттеуге әрі жан жақты танытуға көңіл бөлу – замана талабы екенін баса айтты.

Жас тарихшылардың республикалық форумы барысында бірқатар тақырыптық мәселелер қаралды. Оның ішінде:

1. 20 ғасырдың 20-30 жылдарындағы қазақ даласы: тәркілеу, ашаршылық, босқыншылық.
2. 1937-1938 жылдардағы саяси қуғын-сүргін: ұлт зиялыларының қасіретті кезеңі.

3. Қазақ даласындағы лагерлер жүйесінің тарихы. 1940-1950 жылдардағы космополитшылдыққа қарсы айыптау тұрғысында ұлт зиялыларын қудалау саясаты.

Форум барысында жасалған баяндамалар арнайы жинақ түрінде жарық көрді. Форум соңында қатысушылар Семей қаласындағы Мұхтар Әуезов және «Алаш арыстары» мұражай үйін, Абай атындағы тарихи-мәдени әдеби-мемориалдық музейді аралап, қазақ тарихында ерекше орын алған қайраткерлердің өмірі мен шығармашылығына арналған экспозицияларды тамашалады

7 міндет. Әр өңірдің мектептерінде тарихи дәрістер өткізу

1 шара. Тарихшыларды тарта отырып әр өңірде кемінде 5 мектепте 9,10 және 11 сынып оқушыларына «Азалы тарихтың ақтаңдақ беттері» тақырыбында арнайы дәрістер өткізу (Дәріс мазмұнын тапсырыс берушімен, оның ішінде АҚДМ-мен және «Азаматтық бастамаларды қолдау орталығы» КЕАҚ келісімі бойынша).

«Азалы тарихтың ақтаңдақ беттері» тақырыбында Республикамыздың 17 өңірінде мектеп оқушыларына арналған дәрістер өткізді. Әр өңірден 5 мектепті қамтыған дәрісті жалпы 8000 мыңнан астам оқушы тыңдады. Отандық тарихтың өзге кезеңдеріне қарағанда, неғұрлым жақын болғанымен, саяси және идеологиялық мәселелерге байланысты соғұрлым тұмшаланған ХХ ғасырдағы Қазақстанның қасіретті кезеңі туралы елімізге белгілі ғалымдар мен ірі тарихшылар жоғарғы сынып оқушыларына түсінікті әрі мәнді етіп баяндап берді.

Дәрістің мазмұны аталған кезең бойынша бүгінгі таңда отандық тарихтың ақтаңдақ парақтары саналатын ұжымдастыру науқаны, оның ішінде тәркілеу, ашаршылық, кеңестік саясатқа қарсы көтерілістер, саяси қуғын-сүргін сынды мәселелерді және осы кезеңдегі саяси қуғынға ұшыраған тұлғаларымызды ақтау жұмыстары туралы деректерді қамтыды.

8 міндет. Саяси қуғын-сүргін мәселелері төңірегінде берілген ақпарат бойынша баяндамалардың арнайы жинағын әзірлеу және басып шығару

1 шара. Жобаға тартылған білікті сарапшылардың қорытындыларына сәйкес берілген ақпарат бойынша «Алаштың азалы тарихы» атты баяндамалар жинағын әзірлеу, тираждау және әр өңірде кемінде 2 кітапханаға табыстау

(жинақ мазмұнын тапсырыс берушімен, оның ішінде АҚДМ-мен және «Азаматтық бастамаларды қолдау орталығы» КЕАҚ келісімі бойынша)

Жоба аясында өткізілген іс-шаралардың ғылыми мақалалары мен баяндамалары жинақ ретінде жарыққа шықты. «Алаштың азалы тарихы» деген атаумен жарыққа шыққан ғылыми мақалалар мен зерттеулер жинағына елімізге белгілі тарихшы-ғалымдар мен жас ізденушілердің, республикалық және өңірлік комиссия құрамына кіретін сарапшылардың еңбектері топтастырылған.

Мемлекеттік комиссия аясында атқарылған жұмыстарды жарыққа шығару, ақпараттық тұрғыда насихаттау, көпшілікке жеткізу мақсатында аталмыш жинақ еліміздің барлық өңірлеріне жөнелтілді. Ғылыми жинақты Республиканың 17 өңіріндегі облыс орталықтарындағы кітапханаларға жөнелтілді.

9 міндет. Шарт талаптарына сәйкес жоба нәтижелерінің қорытынды жария тұсаукесері

1 шара. Жобаның қорытындыларымен таныстыру мақсатында көпшілік үшін онлайн баспасөз конференциясын өткізу. БАҚ, ҰЕҰ, мемлекеттік органдар мен азаматтық белсенділердің қатысуымен.

Қорытынды жарияланым Азаматтық бастамаларды қолдау орталығының ZOOM платформасы мен facebook парақшасында тікелей эфирда жүргізілді. Онлайн және офлайнда іс-шара қатарынан ұйымдастырылды. Онлайн танысытырлымға Талдықорғандық журналист Айнұр Төлеу мен Қаламгер.кз порталының журналисті Дәурен Тілеухан қатысты. Офлайн шараға жас тарихшылар, студенттер қатысты.

10 міндет. Шарт талаптары бойынша жобаны іске асыру барысы туралы ақпараттық жұмыс

1 шара. Жобаның іске асырылуы туралы ақпаратты БАҚ-та, ұйымның веб-сайтында, сондай-ақ әлеуметтік желілерде тұрақты жариялау. (Ақпарат іс-шара аяқталғаннан кейін 3 күн ішінде жарияланады.)

Жоба барысында атқарылып жатқан шаралар бойынша ақпарат жоспарға сәйкес әлеуметтік желідегі парақшамызға жарияланып отырды. Одан бөлек «КазИнформ», «Массагет.кз», «Nur.kz», «Vesti» БАҚ парақшаларына жарияланды. Әлеуметтік желілерде кемінде 20000 оқырманы бяр парақшаларға жарияланған материал саны: 37. Парақшалар:

Тамыз:

@fcity – 67200 жазылушы

@aktobe_times – 42400 жазылушы

@gazeta.nadezhda – 31700 жазылушы

@vkaragande.kz – 82300 жазылушы

@qostanai.online – 31400 жазылушы

Қыркүйек:

@petro_smi – 131000 жазылушы

@kokshe_smi – 26300 жазылушы

@vsya_astana – 93100 жазылушы

@taldykorgan_insta – 51700 жазылушы

@azh.news – 50500 жазылушы

Қазан:

@turkestanda – 274 000 жазылушы

@news_pvl – 122 000 жазылушы

@zellokyzylorda – 527 000 жазылушы

@taraz.times – 82 200 жазылушы

@ladakz – 242 000 жазылушы

Қараша:

@almaty_novosti – 78300 жазылушы

@otyarkz – 148 000 жазылушы

Жанама қамтылған әлеуметтік желі оқырмандарының саны: 2 081 100

Кестені толтырыңыз және жоспарланған нәтижелердің нәтижелерге сәйкестігін сипаттаңыз

Жоба мақсаты:		Саяси қуғын-сүргін құрбандарын толық ақтау арқылы Қазақстан тәуелсіздігін танымал ету				
Жобаны іске асырудан қол жеткізілген нәтиже:		Жоба бойынша жұмысқа Мемлекеттік комиссия жанынан құрылған 11 жұмыс тобына тартылған кемінде 55 сарапшы мен ғалым тартылды. Саяси қуғын-сүргін және ашаршылық құрбандарын еске алу күніне арналған кемінде 10 іс-шара өткізілді, өңірлік комиссиялар мүшелерінің қатысуымен өңірлерде кемінде 17 диалог алаңы және жас тарихшылар клубының 10 пікірталас алаңы ұйымдастырылды. Саяси қуғын-сүргін мәселелері бойынша берілген ақпарат бойынша баяндамалардың арнайы жинағы әзірленіп, шығарылды. Ақпараттық қамту – кемінде 1 000 000 адам.				
Міндеті	Міндет аясындағы шаралар	Қысқа мерзімде қол жеткізілген нәтижелер (іс-шараларға)	Сандық және сапалық индикаторлар	Индикаторлар		Тиімділік
				жоспар	факт	
Саяси қуғын-сүргін және ашаршылық құрбандарын еске алу күніне арналған іс-шараларды өткізу	«XX ғасырдың 20-30 жылдар саяси қуғын-сүргін: себептері және салдары» тақырыбында Нұр-Сұлтан, Алматы және Семей қалаларынан 20 (офлайн) және 17 өңірден 30 тарихшы-ғалымдардың (онлайн) қатысуымен	Конференция ұйымдастырылды.	Офлайн қатысушылар саны	20	51	Конференцияға қатысқан саяси қуғын сүргін құрбандарын ақтау бойынша комиссия мүшелері, пікір алмасыр, алдағы уақытта ақтау процессін ілгерілету бойынша, жұмыс топтарының қызметін насихаттау бойынша ұсынымдар айтып, пікір алмасты.
		Конференцияға жоспарланған 50 адамның орнына 81 адам қатысты.	Онлайн қатысушылар саны	30	31	
		Қатысушылар сапында, Парламент мәжілісінің депутаты, академик, тарих ғылымдарының докторлары мен кандидаттары, докторанттар, магистранттар және БАҚ өкілдері болды.	Аумақтық қамту	17 өңір	17	
		Конференция қорытындысы бойынша баяндамалар жинағы;	Конференция қорытындысы бойынша баяндамалар жинағын үлестіріп беретін уәкілетті орган саны (Ішкі	1 жинақ (pdf форматта)	1 жинақ	
		Конференция барысында қорғалған	Баяндамалар жинағын үлестіріп беретін уәкілетті орган саны (Ішкі	17	17	

	республикалық ғылыми-практикалық конференциясын өткізу	баяндамалар жинағы әзірленді.	саясат басқармалары)			
	«Timeline» форматында тарихи статистикалық деректерге сәйкес инфографикалық материалдарды әр өңірдегі әлеуметтік желілерде жариялау	Әрқайсысы кемінде 5 беттен (картинка) тұратын 20 инфографика әзірленді. 17 өңірдегі саяси қуғын-сүргінге байланысты ақпарат инфографика түрінде әзірленіп, сол өңірдегі кемінде 20000 жазылушысы бар парақшаға жарияланды.	Тарихи деректерге сәйкес репрессияға ұшыраған тұлғалар, репрессияға дейінгі және кейінгі адам саны, төрт түлік саны, себеп-салдары және т.б. тақырыптарда инфографика әзірлеу Инфографикаларды әр өңірдегі әлеуметтік желілердегі кемінде 20 000 тіркелушісі бар парақшаларда жариялау	Кемінде 20 17 Парақша (Instagram)	20 17	Ақпаратты қазіргі таңда әлеуметтік желілер арқылы тарату өте тиімді. Сол себепті қамтылған желі оқырмандарының санынан, саяси қуғын-сүргін құрбандарын ақтау бойынша ақпарат жанама түрде 1 млннан астам адамды қамтыды.
	Саяси қуғын-сүргін құрбандарын толық ақтау жобасы	Дебат турнирі ұйымдастырылып, барлығы 11 өңірден 108 адам қатысты. Пікірсайыс	Қатысушылар саны Аумақтық қамту Дебат	Кемінде 30 Кемінде 11 өңір	108 11	Сыни тұрғыда ойлауды дамыту, сонымен қатар Білім және ғылым министрлігінің тарапынан дебат

	аясында «Тарих ақтаңдақтары» тақырыбында 455 000 теңге сомасында жүлде қорын тағайындай отырып, жастар арасында республикалық дебат турнирін ұйымдастыру	барысындағы тақырыптардың барлығы саяси қуғын-сүргін науқаны мен құрбандарды ақтау жөнінде болды. 3 жеңімпаз фракция анықталып, ақшалай жүлдемен марапатталды.	қорытындысы бойынша бейнематериалдар (2 жартылай финал, 1 финал)	3	3	қозғалысына қойылып отырған ерекше зейін, жастар арасында бұл тақырыпты кеңінен талқылауға және насихаттауға мүмкіндік берді.
	Саяси қуғын-сүргін және ашаршылық құрбандарының әр өңірдегі ескерткіштерін е гүл шоқтарын қою	17 өңірде бір уақытта ескерткіштерге гүл шоқтарын қою рәсімі ұйымдастырылды.	Әр өңірде тарихшылардың, уәкілетті органдар өкілдерінің, белсенді жастардың қатысуымен ескерткіштерге гүл шоқтарын қою рәсімі Қатысушылар саны Фотоматериалдар Аумақтық қамту	17 255 (әр өңірде 15 адамнан) 17 фотосурет 17 өңір	17 332 17 17	Бір реттік шара болғанымен, барлық өңірде бірдей ұйымдастырылуының нәтижесінде көпшіліктің назарын аудартып, құрбан болған ата бабаларымыздың рухына тағзым ету, және өз тарихымызды ұмытпау идеясын алға тартады.
	Саяси қуғын-	Мектеп оқушылары	Google-форма	85 (әр өңірден	215	Мектеп

	сүргін және ашаршылық құрбандарын еске алу мақсатында 370 000 теңге сомасында жүлде қорын тағайындай отырып, мектеп оқушылары арасында республикалық онлайн олимпиада ұйымдастыру	арасында онлайн олимпиада ұйымдастырылды. Олимпиадаға барлық өңірдегі мектептерден қатысуға өтінімдер келіп түсті. Финалдық кезеңнің нәтижесі бойынша 5 мектеп жеңімпаз атанып, жүлделі сыйларға ие болды.	арқылы онлайн тіркелген қатысушылар саны Аумақтық қамту	5 оқушыдан) 17 өңір	17	бағларламасында тарих пәніндегі 1920-1950 жылдардағы оқиғаларға сәйкес оқушылардың білімдерін тереңдетуге және олардың арасында саяси қуғын-сүргін оқиғаларын кеңінен зерттеуге және өз араларында насихаттауға жол ашылды, бағыт көрсетілді.
	Саяси қуғын-сүргін және ашаршылық құрбандарын еске алу мақсатында 480 000 теңге сомасында жүлде қорын тағайындай отырып, студенттер арасында республикалық онлайн ғылыми	Студенттер арасында онлайн ғылыми жобалар байқауы ұйымдастырылды. Байқауға 17 өңірден студенттер тіркелді. Байқау жеңімпаздары жүлделі сыйға ие болды.	Google-форма арқылы онлайн тіркелген қатысушылар саны Аумақтық қамту Ғылыми жобалардың жинағы (pdf форматта)	34 (әр өңірден 2 студент) 17 өңір 1 жинақ	40 17 1	Мақсатты топ өкілдерінің әр түрлі болуы, жоба үшін өте тиімді. Осы есеппен, жастар, яғни студенттер арасында байқау өткізу арқылы біз олардың зерттеу жүргізудегі потенциалдарын ашып, алдағы уақытта тақырыптың кеңінен зерттелуіне негіз қалауға үлес қостық.

	жобалар байқауын ұйымдастыру					
	Алаш қайраткерлерінің тәуелсіздікке байланысты қанатты сөздері жазылған арнайы 200 футболка әзірлеу және жоба қатысушыларына үлестіру	Авторлары көрсетілген 10 қанатты сөз жазылған 200 футболка әзірленді және жоба қатысушыларына үлестірілді.	Арнайы әзірленген футболкалар Фотоматериалдар	200 дана 200 фото (электронды тасығышта)	200 200 (тізім бойынша)	Жобаны кеңінен ақпараттандыру және қуғын сүргін құрбандарын насихаттау үшін қолданылған каналдардың бірі ретінде өз рөлін ұзақ перспективада орындауға тиімді.
	Жоба тақырыбы аясында Республикалық деңгейде жас тарихшылардың қатысуымен онлайн дөңгелек үстел ұйымдастыру	Онлайн форматта барлық өңірден тарихшы мамандарды бір арнаға тоғыстыратын дөңгелек үстел ұйымдастырылды.	Google-форма арқылы онлайн тіркелген қатысушылар саны Аумақтық қамту Дөңгелек үстел қорытындысы бойынша уәкілетті органдарға ұсынымдар жинағын әзірлеу және тарату	25 (мемлекеттік стандартқа сәйкес) 17 өңір 1 жинақ, 17 өңірлік Ішкі саясат басқармалары	29 17 1 жинақ 17 ІСБ	Медициналық тұрғыда қауіпсіз және қаржы шығынынсыз онлайн форматта өткізу, пікір алмасуға оңтайлы платформалардың бірі.

	Саяси қуғын-сүргін және ашаршылық құрбандарын еске алу мақсатында Семей қаласында 600 000 теңге сомасында жұлде қорын тағайындай отырып, республикалық жас ақындар мүшайрасын ұйымдастыру	Жас ақындар мүшайрасы ұйымдастырылды. Мүшайраға қатысушылардың өлеңдері жинақ болып тираждалды.	Қатысушылар саны Аумақтық қамту Мүшайра қорытындысы бойынша өлеңдер жинағын әзірлеу және уәкілетті органдарға табыстау	25 (Оның ішінде Семей қаласынан 8 ақын) 17 өңір 1 жинақ, 100 дана	25 17 1 жинақ, 100 дана	Халық арасында ақпаратты таратудың тағы да бір жолы, ол өлеңсөз. Осы негізде біз ақындар мүшайрасын ұйымдастырып, жазылған өлеңдерді жинақ қылып әзірледік. Тәуелсіздікті дәріптеп, халыққа кеңінен рух беретін құрал ретінде тиімді.
	Жоба аясында Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Білім және ғылым саласында сапаны қамтамасыз ету комитеті тізіміндегі журналдарға жобаға	Екі мақала әзірленіп, Білім және ғылым саласында сапаны қамтамасыз ету комитеті тізіміндегі журналдарға жарияланымға жіберілді.	Ғылыми мақала Мақалалардың қабылдануы туралы анықтама	2 2	2 2	Жобаның тек қана бұқаралық тарапында қалмай, ғылыми қоғамға да тың ақпарат әкелетін екі мақала әзірленді

	тартылған тарихшы мамандардың тақырыптық мақалаларын жариялау					
Саяси қуғын-сүргін тарихы бойынша жан-жақты зерттеу жұмыстарына тартылған кемінде 55 ғалым мен сарапшыны тарта отырып, тарихи құжаттар мен жиналған мәліметтер бойынша ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын жүргізу	Мемлекеттік комиссия жанынан құрылған 11 жұмыс топтарының зерттеу тақырыптарын а және тарихи құжаттар мен мәліметтер туралы ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын жүргізу бойынша материалдар жинағын және бейнероликтер әзірлеу (тапсырыс берушімен, оның ішінде АҚДМ-мен және «Азаматтық	Мемлекеттік комиссия жанына құрылған 11 жұмыс топтарының мүшелерімен түсірілім жұмыстары жүргізілді. 55 ғалымның жазбалары 11 бейнероликке бөлініп, әрленіп, еліміздің әр өңіріндегі кемінде 20000 жазылушысы бар парақшаларға жарияланды.	Тартылатын ғалымдар мен сарапшылардың саны Бейнеролик саны Жинақ саны Ақпараттық аумақтық қамту (әр өңірдегі әлеуметтік желілердегі парақшаларда жариялау)	55 11 бейнеролик (кемінде 5 минуттан) 1 жинақ (PDF форматында) 17 парақша (әр өңірде)	55 11 1 жинақ 17 парақша	Ақпаратты кеңінен насихаттаудың ең тиімді жолы ретінде видео форматындағы материалдарды танымал парақшаларға жарияладық.

	бастамаларды колдау орталығы» КЕАҚ келісімі бойынша)					
Қоғам қайраткерлерінің, сарапшылардың, жастардың қатысуымен және уәкілетті мемлекеттік органдардың әкілдерін тарта отырып, саяси қуғын-сүргін құрбандары мен зардап шеккендердің әртүрлі санаттарын оңалтудың өзекті мәселелері бойынша жас тарихшылар клубының кемінде 10 пікірталас алаңын ұйымдастыру.	Қоғам қайраткерлерінің, сарапшылардың, жастардың қатысуымен және уәкілетті мемлекеттік органдардың әкілдерін тарта отырып, саяси қуғын-сүргін құрбандары мен зардап шеккендердің әртүрлі санаттарын оңалтудың өзекті мәселелері бойынша «Қазақ даласындағы қуғын-сүргін және ашаршылық: жаңа	Жоба талаптарына сай онлайн форматта 10 пікірталас алаңдары ұйымдастырылды.	Пікірталас алаңы; Аумақтық қамту Google-форма арқылы онлайн қатысушылар саны Пікірталас алаңдары қорытындысы бойынша уәкілетті органдарға ұсынымдар жинағын әзірлеу және табыстау	10 Кемінде 10 өңір 150 адам, әр өңірде 15 адамнан 1 жинақ (pdf форматта), 17 өңірлік Ішкі саясат басқармалары	10 10 өңір 176 1 жинақ 17 ІСБ	Пікір алмасу алаңы ретінде тарихшы мамандар өздерінің ұсынымдарын талқылап, жұмыс бағытын ілгерілетуге ойларын тұжырымдады.

	әдіснамалық көзқарас» тақырыбында сарапшы-ғалымдардың, қоғам қайраткерлерінің және жас тарихшылардың арасында 10 онлайн пікірталас алаңын ұйымдастыру. (тапсырыс берушімен, оның ішінде АҚДМ-мен және «Азаматтық бастамаларды қолдау орталығы» КЕАҚ келісімі бойынша)					
Саяси қуғын-сүргін құрбандарын толық ақтау жөніндегі өңірлік комиссия мүшелерінің, қоғам	Саяси қуғын-сүргін құрбандарын толық ақтау жөніндегі өңірлік комиссия мүшелерінің,	Жоба талаптарына сай онлайн форматта 17 диалог алаңдары ұйымдастырылды.	Диалог алаңдары (онлайн форматта) Аумақтық қамту Google-форма арқылы тіркелген	17 17 өңір 255 әр өңірден 15 адамнан	17 17 өңір 403	Диалог құру алаңы ретінде тарихшы мамандар өздерінің ұсынымдарын талқылап, жұмыс бағытын ілгерілетуге ойларын тұжырымдады.

<p>қайраткерлерінің, саяси қуғын-сүргін құрбандары мен зардап шеккендердің әртүрлі санаттарын оңалтудың өзекті мәселелері жөніндегі сарапшылардың қатысуымен өңірлерде кемінде 17 диалог алаңдарын ұйымдастыру.</p>	<p>қоғам қайраткерлерінің, саяси қуғын-сүргін құрбандары мен зардап шеккендердің әртүрлі санаттарын оңалтудың өзекті мәселелері жөніндегі комиссияның жергілікті жұмыс топтарындағы сарапшылардың қатысуымен өңірлерде кемінде 17 онлайн диалог алаңдарын ұйымдастыру. (тапсырыс берушімен, оның ішінде АҚДМ-мен және «Азаматтық бастамаларды қолдау орталығы»</p>		<p>онлайн қатысушылар саны</p> <p>Диалог алаңдары қорытындысы бойынша уәкілетті органдарға ұсынымдар жинағын әзірлеу және табыстау</p>	<p>1 жинақ (pdf форматта), 17 өңірлік Ішкі саясат басқармалары</p>	<p>1 жинақ 17 ІСБ</p>	
---	--	--	--	--	---------------------------	--

	КЕАҚ келісімі бойынша)					
«Қазақстан Республикасының Орталық Мемлекеттік архиві» және «Шығыс Қазақстан облыстық қазіргі заман тарихын құжаттандыру орталығы» (Семей) қорларындағы құжаттары негізінде тақырыптық тарихи-танымдық кітап шығару	«Қазақстан Республикасының Орталық Мемлекеттік архиві» және «Шығыс Қазақстан облыстық қазіргі заман тарихын құжаттандыру орталығы» (Семей) қорларындағы құжаттары негізінде 1928 жылғы тәркілеу саясатына қатысты «1928 жылғы Декрет: тәркіленген тағдырлар» атауымен ғалымдардың республикалық маңызы бар мұрағат материалдары мен жұмыс, мұрағат	Мұрағат құжаттарынан алынған деректерге сәйкес тарихи танымдық жинақ-кітап әзірленді және шығарылды.	Арнайы зерттеу орталықтарымен келіссөз жүргізу Тақырыптық кітаптың саны Аумақтық қамту	2 рұқсат қағазы 100 дана 17 өңір	2 100 17 өңір	Ғылыми қоғамға кеңінен тарату үшін және мұрағат құжаттарын тақырыптық ерекшеліктеріне сәйкес біріктіру арқылы тарихшы мамандарға ақтау процессін тиімді түрде ілгерілетуге көмектестік.

	деректерін өңдеу, дизайн әзірлеу және кітапты әзірлеуге қажетті өзге де жұмыстарды атқара отырып, кемінде 100 беттен тұратын тарихи-танымдық кітап шығару.					
Жас тарихшыларға арналған форум өткізу	Жас тарихшыларға арналған «1920-1950 жылдардағы Кеңес саясаты: жас тарихшылардың көзімен» тақырыбында тарихшылар форумын өткізу	Семей қаласында, барлық өңірлерден жиналған жас тарихшылармен форум өткізілді. Форумға онлайн қатысушылар ZOOM платформасы арқылы тікелей эфирде көрді. Форум қорытындысы бойынша баяндамалар жинағы әзірленді.	Офлайн қатысушылар саны Онлайн қатысушылар саны Форум қорытындысы бойынша баяндамалар жинағын әзірлеу және уәкілетті органдарға табыстау	30 адам 20 адам 1 жинақ (pdf форматта), 17 өңірлік Ішкі саясат басқармалары	30 27 1 жинақ 17 ІСБ	Тарихшы мамандарды өз ортасында сезіндіру үшін, пікір алмасуға қолайлы орта жасау үшін форум ұйымдастырылды. Форум барысында саяси қуғын сүргін құрбандарын ақтау процессі талқыланып, алдағы уақытқа ұсынымдар айтылды.
Әр өңірдің мектептерінде	Тарихшыларды тарта		Дәріс оқылатын	Кемінде 85 (әр өңірден 5	122 мектеп	

тарихи дәрістер өткізу	отырып әр өңірде кемінде 5 мектепте 9,10 және 11 сынып оқушыларына «Азалы тарихтың ақтаңдақ беттері» тақырыбында арнайы дәрістер өткізу		мектептер саны Қатысушылар саны Аумақтық қамту	мектеп) Кемінде 8000 оқушы 17 өңір	8426 қатысушы 17	
Саяси қуғын-сүргін мәселелері төңірегінде берілген ақпарат бойынша баяндамалардың арнайы жинағын әзірлеу және басып шығару	Жобаға тартылған білікті сарапшылардың қорытындыларына сәйкес берілген ақпарат бойынша «Алаштың азалы тарихы» атты баяндамалар жинағын әзірлеу, тираждау және әр өңірде кемінде 2 кітапханаға	«Алаштың азалы тарихы» атты баяндамалар жинағы әзірленіп басылымға шығарылды.	«Алаштың азалы тарихы» тақырыбында баяндамалар жинағын әзірлеу Жиналық табысталатын кітапханалар саны Аумақтық қамту	1 жинақ, 100 дана 34 кітапхана 17 өңір	1 жинақ, 100 дана 34 кітапхана 17 өңір	Тарихшы мамандардың мақалалары, баяндамалары жарық көріп өңірлердегі кітапханаларға тарату арқылы тиімді зерттеу, оқу, таным құралы әзірленді.

	табыстау					
Шарт талаптарына сәйкес жоба нәтижелерінің қорытынды жария тұсаукесері	Жобаның қорытындылар ымен таныстыру мақсатында көпшілік үшін онлайн баспасөз конференциясын өткізу. БАҚ, ҮЕҰ, мемлекеттік органдар мен азаматтық белсенділердің қатысуымен	Қорытынды презентация Азаматтық бастамаларды қолдау орталығының ресми парақшасы мен ZOOM платформасында ұйымдастырылды.	Онлайн пресс-конференция Қатысушылар саны Пресс-конференция бейнежазбасы	1 Кемінде 30 адам 1 (электронды тасығышта)	1 47 1 тікелей эфирдегі бейнежазба	Жоба қорытындысымен көпшілікті таныстыру арқылы, жоба бойы атқарылған жұмыстың көлемін, дайындалған өнімдер мен атқарылған шаралармен кеңінен таныстыруға мүмкіндік туындады.
Шарт талаптары бойынша жобаны іске асыру барысы туралы ақпараттық жұмыс	Жобаның іске асырылуы туралы ақпаратты БАҚ-та, ұйымның веб-сайтында, сондай-ақ әлеуметтік желілерде тұрақты жариялау.	5 республикалық порталдарда ақпараттық мақала, Кемінде 20 000 жазылушысы бар әр өңірдегі парақшалар қамтылған жарияланымдар саны: 37, жергілікті телеарна эфиріндегі бағдарлама: 1	Ақпараттық қамту (ақпараттық өнімдері бар іс-шараларды қосқанда)	1 000 000 адам	1060815	Бұқаралық ақпарат құралдарын, оның ішінде халық көп кіретін арналарды пайдалана отырып, біз жоба туралы және саяси қуғын-сүргін құрбандары туралы ақпаратты кеңінен дәріптеуге мүмкіндік алдық.

Жобаның әлеуметтік және экономикалық әсерін көрсететін кестені толтырыңыз

	Индикатор	Өлшем бірлігі	Жоспарланып отырған	Нақты деңгей
--	-----------	---------------	---------------------	--------------

			деңгей	
1.	Тікелей бенефициарлар саны, оның ішінде:	адам	9244	9867
	халықтың әлеуметтік осал топтарынан	адам	0	0
2.	Жанама бенефициарлар саны (БАҚ-та жариялау есебінен)	адам	1 000 000	1060815
3.	Штаттық қызметкерлердің саны	адам	7	7
4.	Тартылған мамандар саны, оның ішінде:	адам	55	57
	халықтың әлеуметтік осал топтарынан	адам	0	0
5.	Қамтылған ҮЕҰ саны	Ұйым	0	2
6.	Гранттың жалпы сомасынан еңбекақы төлеу қоры	теңге	4 800 000	4 800 000
7.	Салықтар (ӘС, ӘА, МӘМС (штаттық қызметкерлердің ғана))	теңге	501 840	468 480
8.	Экономикаға қосқан үлес (тауарлар мен қызметтерді сатып алу)	теңге	21 168 160	21 190 200
9.	Әлеуметтік жоба серіктестерінің саны (заңды және / немесе жеке тұлғалар)	ұйым/адам	2	2

Жоба бойынша жоспардан ауытқу негіздемелерін сипаттаңыз: Карантиндік шараларға сәйкес ғылыми-практикалық конференция мен ғалымдардың жеке графиктерінің тығыздығынан дәрістерді қараша айына шегеруге тура келді.

2. Мақсатқа жету (фактілерді сипаттау және мақсатқа жету туралы дәлелдерді көрсету): «Саяси қуғын-сүргін құрбандарын толық ақтау арқылы Қазақстан тәуелсіздігін танымал ету» мақсатымызға сәйкес біз жұмысты бірнеше тарапта параллельді ұйымдастырдық. Ғылыми ортада жұмысты ілгерілету үшін конференция, форум және жинақтар әзірленді, бұқараны ақпараттандыру үшін инфографикалар мен бейнероликтер әзірленді, мемлекеттік ұйымдар жұмысын ілгерілету үшін диалог және пікірталас алаңдары негізінде ұсынымдар әзірленіп, жолданды. Бұл шаралар, біздің жобамыздың мақсатына байланысты, тәуелсіздіктің оңайшылықпен келмегенін, және біз өз тарихымызды ұмытпай, керісінше әлі де көп зерттеу жүргізуіміздің қажеттігін жеткіздік. Тәуелсіздігіміздің 30 жылдығында бұндай шараларды ұйымдастыру арқылы біз, өткен тарихымызда әділеттілік орнату арқылы, келешекке нық қадам жасай аламыз және тәуелсіздігімізді ең басты қазынамыз ретінде өскелең ұрпақтың бойына сіңіре аламыз.

3. Әлеуметтік жобаны аяқтау және/немесе іске асыру барысында болған әлеуметтік және басқа да өзгерістерді өлшеу (жоба алдындағы жағдайды және жоба аяқталған кездегі жағдайды, жоба шеңберіндегі проблемалар мен міндеттерді шешу дәрежесін салыстыру):

Жоба басында өңірлік комиссия арасында байланыс айтарлықтай орныкпаған және жұмыс әлі толықтай қолға алынбаған болатын. Жоба басталысымен әр өңірдегі комиссия мүшелерінің қарқыны артып, жұмыстары белсене түсті. Ал іс-шаралардың арқасында олардың арасында байланыс туындап, құнды деректер мен құжаттар алмасу процесі, бір-бірлеріне идея ұсыну науқаны басталды.

Халықтың бұған дейінгі саяси қуғын-сүргін туралы білімдері тек ұмыт болған мектеп бағдарламасымен шектелген немесе қазіргі таңда танымал болып жүрген бейнеклиптердегі кейіпкерлермен ғана шектелген. Әзірленген бейнематериалдар, кітаптар, инфографикалар мен жинақтардың нәтижесінде, халықтың пікірінше ақпараттың дұрыс әлі оңтайлы берілгендігінен оны жаттауға да, кеңінен насихаттауға да мүмкіндік пайда болған.

(«Табыс тарихы» - бұл әлеуметтік жобаның қандай да бір нақты жағдайда (белгілі бір қызмет алушының өмірінде) қалай көмектескенінің қысқаша (5-8 сөйлем) мысалы;

Табыс туралы әңгімелер жарияланымдарда, сондай-ақ әлеуметтік жобаның нәтижелерін ұзақ мерзімді бақылау үшін қолданыла алады.

Табыстың қысқаша тарихы келесі бөлімдерден тұруы керек: әлеуметтік жобаның басындағы жағдай;

әлеуметтік жобаның жағдайға әсері әсердің нәтижесі.

Сондай-ақ, табыс тарихында белгілі бір қызмет алушының байланыс деректерін қоса отырып, оның кері байланысы болғаны жөн.)

Жоба аясында тарихи деректерді кеңінен насихаттау жүйелі түрде жүзеге асты. Мысалы, 55 сарапшы ғалымның қатысуымен өткен түсірілім жұмыстарының қорытынды өнімдері дайын болды. Жалпы саны 11 бейнеролик әзірленіп, қазіргі таңда әр өңірде кемінде 20 000 жазылушысы бар инстаграм парақшаларға жарияланды. Бір ерекшелігі, әр бейнеролик саяси қуғын-сүргін құрбандарын ақтау жөніндегі Мемлекеттік комиссияның жұмыс топтарының тақырыптарына сәйкес әзірленген. Желі оқырмандарының пікірінше, ақпараттың осындай формада жеткізілуі өте ыңғайлы әрі тиімді. Тағы бір ақпараттық өнім ретінде 20 инфографиканы мысалға келтіруге болады. Инфографикалық материалдар желі оқырмандарына оқуға және қабылдауға өте қолайлы құрал болып табылады.

4. Әлеуметтік жобаға қатысушылар бөлінісіндегі статистикалық ақпарат (аралық бағдарламалық есепті ұсыну сәтінде):

Гендерлік көрсеткіш:

Барлық қатысушылар саны	Ерлер	Әйелдер
9867	4458	5409

Санаттар бойынша әлеуметтік мәртебе:

Бүкіл жобаға қатысушылар саны	Балалар (оның ішінде мүгедек балалар)	Жастар	Мемлекеттік қызметшілер	Бюджеттік ұйым жұмысшылары	Мүгедектер	Жасы үлкен адамдар (50 жастан және одан жоғары), оның ішінде:	Жұмыссыздар	Қоғамдық ұйымдардың өкілдері	Бизнес-сектор өкілдері	Басқа санаттар
9867	8426	621	8	213	0	21	0	3	1	574

Жас көрсеткіші:

Бүкіл жобаға қатысушылар саны	13-16 жас	17-22 жас	23-27 жас	28-32 жас	33-45 жас	46-58 жас	59 жас және жоғары
9867	8426	419	402	371	203	39	7

5. Әлеуметтік жоба нәтижесі

- *көрсетілген нысаналы топтардың әлеуметтік жобаны іске асыру барысында алған нақты нәтижелері (сандық көрсеткіштерді, сапалық өзгерістерді сипаттай отырып):* Жобаның нысаналы топтары ретінде, өтінімде тарихшылар, жастар және мектеп оқушылары көрсетілген болатын. Осыған сәйкес әр мақсатты топ өкілдері әр шарадан өздеріне пайдалы ықпал пен оң әсер алды. 8000 астам оқушы саяси қуғын-сүргінге байланысты білімдерін кеңейтті, жастар мен студенттер бірнеше байқаулар мен пікірталас/диалог алаңдарында өз ойларымен ашық бөлісуге, пікір алмасуға мүмкіндік алды, ал зерттеуші тарихшы ғалымдар құнды деректер мен құжаттарға, жұмыс көкжиегін кеңейтетін ақпаратқа ие болды
- ** жобаны іске асыру барысында шешілетін проблемаға оның ұзақ мерзімді әсері (жобадан туындаған қандай да бір саладағы болжамды оң/теріс өзгерістерді негіздеу):* Бір реттік іс-шаралар қысқа мерзімді перспективада ұйымдастырылғандай көрінгенімен, әр шараның соңында өнім болатындай жинақтар әзірленді. Бұл жинақтарда ұсынымдар көрсетіліп, уәкілетті мекемелерге табысталды. Демек, жобаны тікелей шешуге қатысы бар тарихшы ғалымдар мен уәкілетті органдар арасында тығыз байланыс

орнатуға кадам жасалды. Ұзақ мерзімде әр дайындалған өнім, әсіресе инфографика, видео және кітаптар өздерінің өзектілігін жоғалтпайды, және алдағы жылдарда да көрсетуге және кенінен таратуға әзір материалдар болып табылады.

- * әлеуметтік жобаның/әлеуметтік бағдарламаның тұрақтылығы. Бұл жоба тарихи зерттеулерге негізделген болғандықтан, гранттық қаржыландыру аяқталғаннан кейін де өз жалғасын табады. Себебі жоба қоғамда да, ғылыми ортада да кенінен насихатталды, және әрі қарай автономды тұрғыда ілгерілетуге үлкен мүмкіндіктер жасалды.

6. Әлеуметтік жобаны іске асыруға қолдау көрсеткен серіктестердің (егер бар болса), билік органдарының, құрылымдардың үлесін талдау: оларды тарту қаншалықты қажет болды, бұл әлеуметтік жобаны қалай күшейтті, қандай сабақтар алынды, өзара іс-қимылды жалғастыру қалай жоспарлануда?

Жобаға атсалысқан серіктестердің үлесі өте жоғары болды. Атап айтқанда, Әлихан Бөкейхан университеті жобаны ілгерілетуге үлкен көмегін тигізді. Жоба барысында атқарылған шаралардың көпшілігі университеттің «Алаштану» ғылыми зерттеу орталығымен бірлесе ұйымдастырылды. Халықты қамту жағынан ұйымның ауқымынан университеттің ауқымы әлдеқайда жоғары болғандықтан, ақпараттандыр жұмысын жүргізуге оң әсерін берді. Жобаны жалғастыру үшін білікті мамандарды тарту университетпен алдағы уақытта жұмысты тығыз атқару жоспарлануда.

Әлеуметтік жобаның серіктестері

Жобаны іске асыруға тікелей қатысатын, қызметі жобаның нәтижелеріне әсер етуі мүмкін ұйымдар. Серіктестерге логистика, тамақтану, жол жүру және т.б. бойынша қызмет көрсететін жеткізушілер жатпайды.

Ұйым атауы /Серіктестіктің Т.А.Ә.	Жобадағы орны	Ұйымның, серіктестіктің байланыс деректері	Ескерту
Әлихан Бөкейхан университеті	Тарихи бағыттағы профессорлық оқытушылық құрамның жұмысқа белсене араласуын және «Алаштану» ғылыми-зерттеу орталығының профессорлық құрамының жобаға ат салысуын қамтамасыз ету.	Семей қ., Мәңгілік ел к. 11, Тел.: 8 (7222) 36-03-63, Факс: 32-13-96 semey@abu.edu.kz	
«Erudit» білім-беру орталығы	Мамандармен бөлісу, анализ жасау, коворкинг орталығымен қамтамасыз ету	Семей қ., Б.Момышұлы к. 21, 87077568313 (администрация)	

Осы әлеуметтік жобаның жалғасы болуы мүмкін болашақ әлеуметтік жобалар тақырыбына ұсыныстар:

№	Жоба атауы	Орындылығын негіздеу (проблеманы сипаттау)	Мақсат	Міндеттер	Қысқаша сипаттамасы (жобаның негізгі бағыттары)	Қажетті сома	Іске асыру орны (жобаның географиясы)	Күтілетін нәтижелер
1	Тарихи әділеттілік	Қазіргі таңда, өздерінің қуғын-сүргінге ұшыраған ата-бабаларына ақтағысы келетін, немесе олар туралы ақпарат алғысы келетін азаматтарға ақпараттың қол жетімді еместігі.	Тарихи құжаттар негізінде, қуғын сүргінге ұшыраған азаматтар мен олардың ұрпақтары үшін әділеттілік орнату	1. Мұрағат деректерін жинау 2. Ақпаратты арнайы реттілікке келтіру 3. Ақпараттандыру жұмыстарын жүргізу 4. Сайт әзірлеу	Ұлы Отан соғысы кезінде құрбан болған азаматтарды табу бойынша үлкен электронды вебс-айт күйінде жасалған база бар. Соның негізінде саяси қуғын-сүргінге ұшыраған азаматтар бойынша ақпараттық база қажет, және ол веб-сайт түрінде әзірленсе халыққа өте ыңғайлы болатыны анық.	15 млн теңге	14 облыс және Нұр-Сұлтан, Алматы, Шымкент қалалары	Жоба нәтижесінде әзірленген база бойынша, саяси қуғын сүргін құрбандарының ұрпақтары әділеттікті орнату үшін ақтау процессін ілгерілетуге, немесе жақын туыстарын табуға мүмкіндік алады
(Сіз ұсынған грант тақырыбы сәйкес келетін грант беру бағытын таңдаңыз)								
12) тарихи-мәдени мұраны қорғау;								

Мемлекеттік органдаға әлеуметтік жобаны іске асыру нәтижелері бойынша нақты практикалық ұсынымдарды көрсетіңіз.

Мемлекеттік органдар	Ұсынымдар	Әзірленген ұсынымдарды жолдау туралы хаттың нөмірі мен күні (хаттардың көшірмелерін
----------------------	-----------	---

		<i>қосымшаларымен бірге осы есеппен ұсыну қажет)</i>
17 өңірдегі Ішкі саясат басқармалары	1920-1950 жылдардағы Кеңес саясаты: жас тарихшылардың көзімен» тақырыбында тарихшылар форумының баяндамалар жинағы	№20 22.09.2021
17 өңірдегі Ішкі саясат басқармалары	1. «XX ғасырдың 20-30 жылдар саяси қуғын-сүргін: себептері және салдары» республикалық ғылыми-практикалық конференциясының баяндамалар жинағы 2. Республикалық деңгейде жас тарихшылардың қатысуымен онлайн ұйымдастырылған дөңгелек үстелдің ұсынымдар жинағы 3. Пікірталас алаңдарының ұсынымдар жинағы 4. Диалог алаңдарының ұсынымдар жинағы	№56 26.11.2021

Есептегі беттердің жалпы саны: 30